

КАК ДА ГЕНЕРИРАМЕ ТВОРЧЕСКИ ИДЕИ ПО МЕТОДА НА УОЛТ ДИСНИ

„Творчеството е един цялостен процес, който включва координацията на три подпроцеса: мечтател, реалист и критик. Мечтател без реалист не може да превърне идеите в реалност. Критик и мечтател без реалист просто затъват във вечен конфликт. Мечтателят и реалистът могат да създават неща, но може да не постигнат висока степен на качество без критик. Критикът помага да се оценят и усъвършенстват продуктите на творчеството.“
/Робърт Дилтс за Уолт Дисни в книгата „Стратегии на гениите“/

Вътрешен глас и външен свят

Ежедневно сме в диалог както с хората от обкръжението си, така и със самите себе си. В тези разговори тонът на гласа ни се променя в зависимост от настроението, ситуацията и общото състояние. Известният аниматор, режисьор и баща на героя Мики Маус, Уолт Дисни, е разграничил три различни роли, които имат свой тон на гласа и начин на изразяване и това са Мечтател, Реалист и Критик. Нещо повече, тези три роли по естествен начин съществуват и търсят начин за изява както във вътрешния ни свят, така и във външния свят на ниво екипна работа.

Кои са тези три роли?

Във всеки човек, офис и екип можете да намерите и трите персонажа – Мечтател, Критик и Реалист. Нека разгледаме по-подробно какво представляват тези три роли. Когато сме обзети от Мечтателя, се чувстваме ентузиазирани и нетърпеливо, хрумват ни множество идеи и всичките са интересни и са насочени към бъдещето. Реалистът е т.нар. „глас на здравия разум“, който е умерен, зрял и ориентиран към решения. Включи ли се ролята на Критика, ставаме намръщени, съмняващи се, недоволни и търсим пропуски, нередности и грешки. Перфекционист е другото име на Критика, който постоянно посочва какво трябва да бъде завършено, преработено, подобро.

В някои психологически методи тези три роли са определени като „его-състояния“ и обособени като Малкото дете, Рационалният възрастен и Критикуващият родител. Когато сме в някое от тези състояния, ние мислим, чувстваме и несъзнавано действваме по един и същ начин. Родителят е свързан с нашето минало и унаследените нагласи, поведения и вярвания. Той може да бъде както полезен, структуриращ и подкрепящ, така и изпълнен с предразсъдъци или прекомерна критика. Детето като роля и вътрешно състояние е жизнерадостно и спонтанно, но също така няма връзка с реалността и живее във фантазии. Третото състояние е Възрастният, който е емоционално овладян, търпелив, рационален, преценяващ и решаващ проблеми.

КОЙ Е МЕЧТАТЕЛЯТ?

Мечтателят е до голяма степен проява на „вътрешното дете“ у всеки един от нас. Той се проявява, когато се залисваме по нещо интересно, разсейваме се, отклоняваме се от първоначалното си намерение, зачитаме се в книги, статии и социални медии, настроен е игрово, харесва му да импровизира и да комбинира различни варианти на

едно и също нещо, не бърза, дори е доста бавен, често забравя да се храни, както и колко е часът, за него времето минава неусетно, тъй като е залисан, той не мисли за миналото и бъдещето като линейни времеви категории, а по-скоро през призмата на спомени и мечти за приятни и интересни неща. Мечтателят е наблюдателен – много повече забелязва, отколкото премисля, и поради тази причина има бърз рефлекс за комбиниране на разнообразни детайли и информация и раждане на нови идеи. Има стратегически поглед „отгоре“ и вниманието му е фокусирано върху покоряване на неизвестното и откриване на взаимовръзки, които

КОЙ Е РЕАЛИСТЪТ?

Той е до голяма степен нещо средно между Организатор и Архитект – настроен е конструктивно, умее да „налива“ идеите на мечтателите в конкретен структуриран план, диаграма и стъпков процес. Въвежда срокове, стандарти и индикатори за успех, преценява какви ресурси са необходими за осъществяването на идеята.

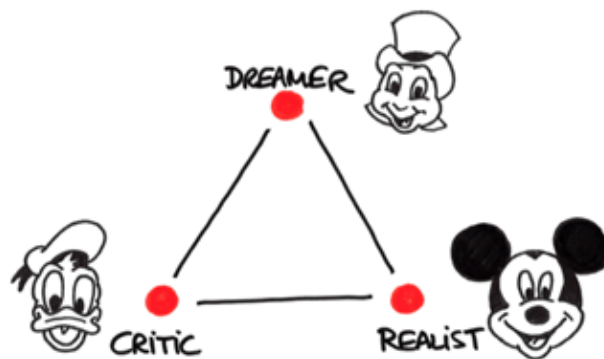
КОЙ Е КРИТИКЪТ?

Критикът в модела на Дисни търси слаби места, несъвършенства, пропуски и е фокусиран върху качеството. Той има връзка с т.нар. „Вътрешен критик“, който е нашият вечен вътрешен съсед. „Той е наш постоянен гост от ранна детска възраст. Поканен е от родители или от образователната система. Характерното за него е, че расте незабелязано, но с течение на времето причинява големи поражения в различните сфери живота ни. Вътрешният критик е паразит. Има си и известна доза полезност, но когато е в малки размери и му се управлява диетата. Проблемът е, че се храни основно с негативизъм и перфекционизъм, което го прави по-голям от нормата при повечето хора“ /Златин Цветков, актьор/.

В исторически план подобна роля е била „Адвокатът на дявола“ в Римокатолическата църква и неговата мисия е била да проверява всички кандидатури за канонизация на светци, да установява факти и да намира недостатъци в доказателствата за чудесата им. В наши дни изразът се използва за нарицателно за адвокат, който представя много възражения срещу определена теза, създавайки трудности за защитата. Понякога адвокатът на дявола защитава контрааргумент на мнозинството само за да провери качеството на аргумента. Критикът може да има и градивна проява – да бъде далновиден и справедлив съветник, който в крайна сметка помага на Мечтателите да се разделят с илюзиите си.

Къде се прилага творческата стратегия на Уолт Дисни?

Основно при екипни обсъждания за структуриране на идеите и гледните точки свързани с подготовка за продажбени презентации, конкурси, генериране на съдържание, разписване на бизнес планове и много други поводи, изискващи екипно взаимодействие. Често се случва членовете на даден екип да се вълнат в спор относно идеи, което да изразходи енергията на екипа и да намали ефективността на срещата.

В търсене на голямата идея

Случайните хрумвания често възникват непреднамерено, импровизирано и сякаш в странни моменти и места, в които нямаме под ръка компютър, телефон или лист хартия. Случайно ли е това? Да си припомним Нютон и ябълката или Архимед и ваната. Добрите идеи са като птиците – лесно се плашат и отлитат, изискват търпение, пространство на внимание (mindfulness) и вътрешна лекота, които са истинско предизвикателство в стресовата бизнес среда. Колективните творчески срещи често не работят, защото липсва ясен структуриран процес, разпределение на ролята и емоционална атмосфера. Допълнителна пречка са онлайн форматите, в които пълноценният обмен между членовете на екипа неусетно е изкривен. Ето защо структурирани подходи като стратегията на Дисни ни помагат да не пренебрегваме малките случайните хрумки, докато търсим голямата „гениална“ идея. Проблемът е, че критерият ни за успех е често толкова висок, че никога не стигаме до подобна идея, защото подборът ни е прекалено строг и пропускаме очевидно присъстващото в момента.

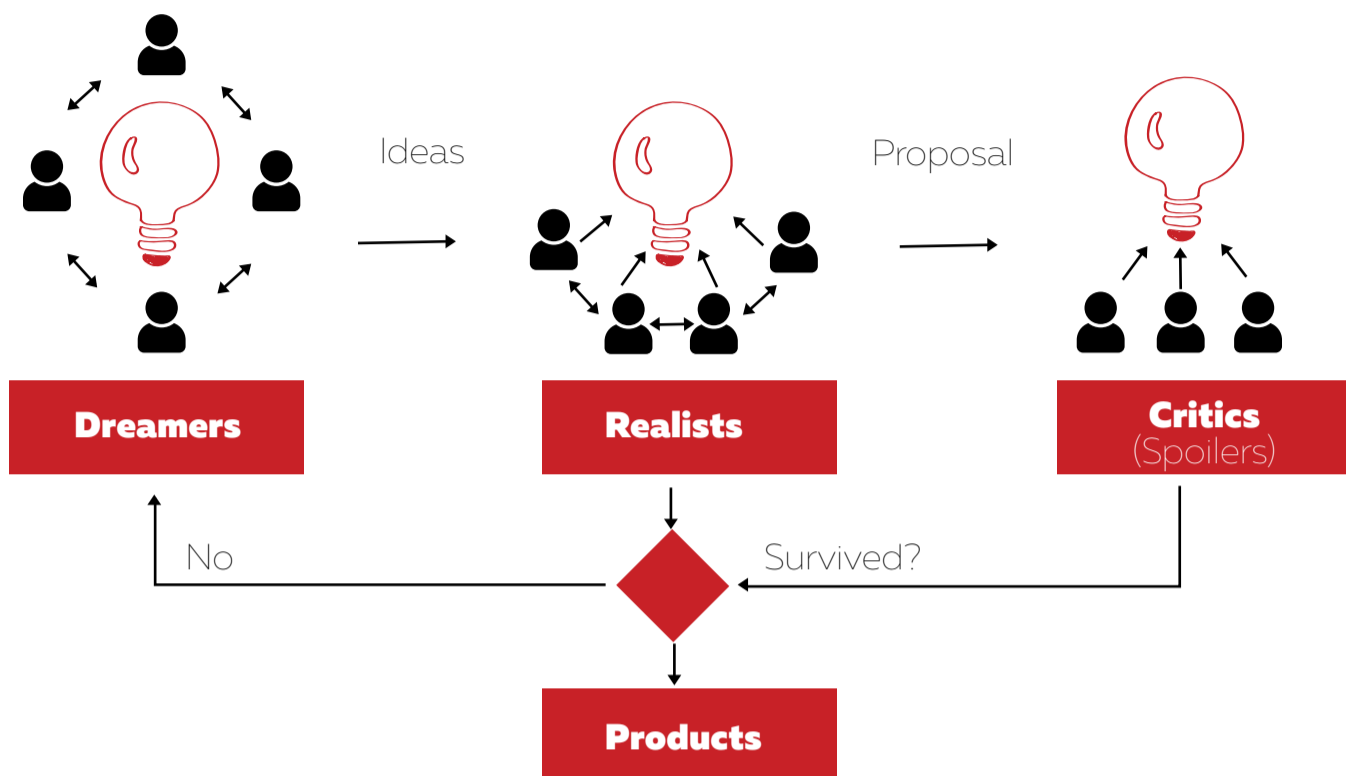
С какво още е полезна стратегията на Дисни?

Стратегията на Дисни преодолява пропастта между въображението и реалността посредством стриктното обособяване на трите роли и дейности – генерирането на идеи, оценяването им и критичното им тестване и поставяне под въпрос. Едно от предимствата на стратегията на Дисни е балансирането на мечтите и реалността, докато трае творческият процес по формирането на нови и неочаквани идеи и решения за съществуващи проблеми.

Линейно и нелинейно мислене

Нелинейното (латерално) мислене се отнася до генерирането на множество творчески решения на един и същи проблем. Това е спонтанен, флуиден и нелинеен мисловен подход, основан на въображение, любопитство и свобода, които са присъщи на ролята на Мечтателя и състоянието на Детето. Една от силните черти на Мечтателя-дете е умението да импровизира и да свързва неща, които нямат пряка връзка помежду си и по този начин да е създател на нови и понякога гениални хрумвания.

Линейното мислене е основано на натрупан опит и логически подход за намиране на най-подходящото в дадена ситуация решение. То е присъщо на Реалиста, който преценява идеите на Мечтателя, избира най-добрата от тях и съставя план за нейното реализиране, след което идва ред на Критика, който преглежда плана на Реалиста и идентифицира неговите слабости, недостатъци и рискове.

Как се прилага тази стратегия при екипни срещи и творчески задания?

Описаното тройно разделение е отлична техника, която всеки може да изпробва както индивидуално, така и в екип. Всеки етап от този процес представлява стил на мислене и нагласа към една и съща задача в следната последователност:

- Мечтателите получават задачата и се оставят на покойствие, за да се концентрират върху творческия аспект и да генерират своите неочаквани идеи и решения.
- Реалистите се фокусират върху това как да превърнат идеята в план за действие.
- Критиците имат за цел да идентифицират недостатъците в идеята и да помогнат за нейното материализиране и разгръщане в живия живот.
- Важно е Мечтателят и Критикът никога да не влизат в директен диалог и спор „за“ и „против“ и винаги да бъдат балансирани от Реалиста.

Дисни използва трите роли, за да поддържа екипа фокусиран и координиран в мисленето си по даден проект. За целта са ползвани различни варианти за пространствено и времево обособяване на трите роли, които в същото време са и три състояния на мисленето – това могат да бъдат три стола около една маса, три отделни стаи и дори три отделни срещи, посветени на всяка една от ролята.

Така например можете да експериментирате с три отделни стаи – стая за мечтаене, свободна от оценки и критика, втора „реалистична“ стая, в която основната задача на екипа е фокусирано да обмисли какво би било необходимо, за да се превърнат предложенията от „Стаята на мечтите“ в реалност. В случая на Уолт Дисни това е било мястото, където са се разработвали разкадровките за анимационните филми. В третото обособено място, „Стаята на Критика“ на фокус са подадените от „реалистичната стая“ предложения, които биват подлагани на проверка, въпроси и атаки. Важно е да се отбележи, че това е творчески процес и целта на последната „критична“ фаза от раждането на една идея е не да бъде унищожена, а да и се помогне да се роди, така че да издържи на неблагоприятните условия на външния свят.

За тези от вас, които искат да приложат самостоятелно този модел на творчески процес, задачата е да успеете да обособите и да се вживеете последователно в тези три роли със съответните паузи помежду им. Това ще ви помогне да развиете 3 отделни способности:

1. Да импровизирате без предварителен план, да мечтаете по детски смело без дори да се замисляте дали е правилно и как ще бъде възприето от други хора.
2. Да бъдете прагматични, умерени и разумни.
3. Да бъдете критични към собствените си идеи и да можете лесно „да ги пускате“, ако не ви вършат работа или нямат изглед за реализация.

Нека завършим с гумите на Алберт Айнщайн:

„Креативността е интелигентност, която се забавлява“.